

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ב אלול תשע"ט | דף היומי בבלי: מעילה ה.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תכ"ח עד סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון פרק ט"ו 'וגם השטן' עד פרק ט"ו 'קשה היא'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

מרן הגר"ח: "בהחלט ייתכן שזה היה גילוי מן השמים" | איך אפשר לדעת אם התשובה התקבלה? | 1727

הסיפור היומי

**שאלתי אותו: אני מבחין שחל שינוי מסוים
בחיך. כיפה, מזוזה, ספרי קודש ופמוטות...
מה עומד מאחורי השינוי הזה? והאיש
החל לספר דבר-פלא שעבר עליו...**

וכשמרן הגר"ח שליט"א שמע את הסיפור, אמר: "בהחלט ייתכן שזה היה גילוי מן השמים"

ופמוטות... תוכל נא לספר לי, מה עומד מאחורי השינוי המופלא שחל כאן?..."

והאיש החל לספר דבר-פלא שעבר עליו: ביום ראש השנה האחרון, ישבתי במרפסת ביתי, וצפיתי במרחבי הים הגדול הנראים מול הווילה שלי. לפתע ראיתי נחיל גדול של אנשים יוצא מבית הכנסת, והולך לכיוון הים. למרות שהייתי רחוק מאוד מיהדות, ושנים רבות לא נכנסתי לבית כנסת, נזכרתי שמדובר במנהג שבו משליכים היהודים את חטאיהם לים ביום ראש השנה - 'תשליך'. המראה המפליא של נחיל היהודים הדתיים הצועד לעבר הים, הזכיר לי את אבי המנוח שהיה לוקח אותי בתור ילד לעשות 'תשליך' בים. בהחלטה של רגע אמרתי לעצמי, שגם אני אצטרף ליהודים הללו לכיוון הים... והלכתי.

והנה אני עומד מרוגש בתוך היהודים האוחזים בידיהם סידור ומתפללים. מאן-דהוא ניגש אלי ומסר לי סידור והצביע על הקטעים הנאמרים, ואמרתי את התשליך בהתרגשות יחד עם שאר היהודים.

התשליך הסתיים, ופניתי לשוב לעבר ביתי, ואז אני מרגיש דפיקה על גבי. הסתובבתי, ולנגד עיני עומד יהודי מכובד, גבוה

מספר הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: סיפר לי יהודי נכבד, מעשה מופלא שהתרחש בארה"ב:

נסעתי לארה"ב לצורך עיסוקי, ועיקר חנייתי היתה בעיר מיאמי השוכנת לחוף הים. בעיר זו, מתגורר בן-דודי, שלא ראיתי מזה שנים רבות, ולמרות שידעתי שהוא רחוק מאוד משמירת תורה ומצוות, בכל זאת רציתי להיפגש עמו ולהתוודע למצבו. התקשרתי אליו ושאלתי האם הוא מעוניין להיפגש, והוא ניאות לכך בחפץ לב, והזמין אותי לבוא אל ביתו.

והנה, מיד בראותי אותו, נדהמתי מאוד לראות כיפה חבושה לראשו... חשבתי בליבי, שמא חבש את הכיפה לכבודי, אך בהיכנסי למעונו המפואר, הבחנתי להפתעתי הרבה, במזוזה מהודרת הניצבת בפתח הדלת, דבר שלא היה אצלו בפעם האחרונה שביקרתי במקום. מה גדלה תדהמתי, כאשר נכנסתי לסלון, ועיני נתקלו בפמוטות-השבת, בסידורים וחומשים, בספרי קודש ובעוד 'פריטים יהודיים'...

לא יכולתי להתאפק, ושאלתי אותו: ראה נא יקירי, אני מבחין שחל שינוי מסוים בחיך. כל כך מרגש לראות את הכיפה חבושה לראשך, את המזוזה שנקבעה בפתח ביתכם, ספרי קודש

ביקשה שאתאר לה שוב, באופן ברור, את צורתו וקלסטר פני של היהודי ההוא. התברר שאותו 'משה כץ', היה אביה של אשתי, שהיה תלמיד חכם ובעל תוקע בעיר פרשבורג שבהונגריה, ונרצח בשואה, כך שמעולם לא הכרתיו. ומכיון שאשתי שינתה את שם משפחתה, לא ידעתי ששם משפחתה הקודם היה 'כץ'.

ואכן, סיים הבן-דוד ממייאמי, מאותו רגע השתנו חיינו... סיפרתי את הסיפור לרבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א, ואמר שבהחלט יתכן שהיה זה גילוי מן השמים לבני הזוג כדי שיפששו במעשיהם, וכבר מצינו דברים כאלה בחז"ל.

(דברי שיח ניצבים תשע"ו מתוך ווי העמודים)

והדור פנים, השואל אותי בהארת פנים: "תאמר לי יהודי, שופר כבר שמעת היום?" - השבתי בשלילה, ומיד הוציא מכיס בגדו שופר קטן, ביקש שאשמע ואתכוון לצאת ידי חובה, ותקע בשופר כמה תקיעות. כשסיים פנה אלי ואמר: "קוראים לי משה כץ", והלך לדרכו.

חזרתי לביתי, וכולי נפעם. שיתפתי את אשתי בחוויות שהיו לי ב'תשליך', ואף תיארתי בפניה את האיש הדור הפנים שתקע עבורי בשופר, וסיימתי: "משום מה האיש החליט להיפרד ממני תוך כדי שציין את שמו - משה כץ".

אשתי שמעה את השם, ומיד פרצה בבכי מר, ובתוך הבכי

אלול

המתח שלנו בימי אלול - לא רק אינו מעלה אלא מוריד את האדם לשאול תחתיות.. מי שמגיע בהרגשה של מתח אל הימים הנוראים - לא עשה כלום לא לכך התכוונו גדולי המוסר, בעוררם על סגולות הימים הנוראים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בשיחה מרתקת ומבט מיוחד על הימים הנוראים

מי שמגיע בהרגשה של מתח אל הימים הנוראים - לא עשה ולא כלום. לא לכך התכוונו גדולי המוסר, בעוררם על סגולות הימים הנוראים, ולא זו הדרך בחר ה', הרוצה בתשובת רשעים, ומשיט ידו לכל מי שרוצה להתקרב.

כשמספרים על גדולי המוסר, שבהיכנסם לימי חודש אלול היו לובשים ארשת של חרדה, אין בכך אפילו קורטוב של השוואה ל'מתח' המקובל במחוזותינו. החרדה של גדולי המוסר, רבי ישראל סלנטר ורבי איצ'לה פטרבורגר, העלתה אותם לדרגות עליונות ונישאות. לעומת זאת, המתח שלנו בימי אלול - לא רק אינו מעלה, אלא עוד מוריד את האדם לשאול תחתיות. לכן ברור שלא זו הדרך. גם בבית דין של מטה, אם אדם ייכנע למתח שלו, הוא לא יוכל לפעול בשיקול דעת להשיג לעצמו פרקליטים טובים, שכן בהיעדר יישוב הדעת הוא איננו אדם.

הבה נשאל את עצמנו: וכי הקדוש ברוך הוא רוצה שהאדם יאבד את עשתונותו, וייכנס למתח ולחרדה, שבדורנו אין בהם כל תועלת? הקב"ה דורש מאתנו כוח רצון ותשוקה להתקרב אליו, לא יותר מזה. גם מי שמסוגל לעבוד את בוראו היום באימה וביראה, אין הכוונה שהוא לחוץ ומתוח. מי שלחוץ איננו אדם, ולפני שעושים תשובה, צריך קודם כל להיות בגדר 'אדם'...

'הימים המאושרים' ממשמשים ובאים

אז מהי ההגדרה? שמחה? עד כדי כך?

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין כתב פעם לבחור בסוף ימי בין הזמנים של אב: "הנה הימים המאושרים משמשים

באופן טבעי, מי שזוכה להבין יום הדין מהו, מתמלא לכאורה חרדה עצומה: איך אזכה בדין?

אסור להתמלא חרדה ומתח. תשובה עושים רק מתוך שמחה. אנחנו צריכים לדעת, שאנו חותמים חוזה לשנה החדשה, אבל מתוך שמחה וטוב לבב.

אבל כשרואים את כל הצרות שהיו בשנה האחרונה, הן לכלל והן לפרט, ההרגשה הטבעית היא פחד. פחד גדול מהבאות....

איך אנו אומרים? "אבינו מלכנו". אסור לנו לשכוח את זה. המלך הרם והנישא, השופט, שיושב על כס המשפט - הוא אבא שלנו. אתו אנו הולכים לחתום על חוזה לשנה החדשה. צריך לשוב בתשובה, אבל לדעת שמדובר באבא שלנו, לעשות זאת מתוך שמחה ולקבל קבלות טובות. כשיש שמחה, הלב פתוח ומקבל יותר.

חלילה לאבד את התקווה. נזכור את דברי הצ"ח בפסחים, האומר על הפסוק "שמע ישראל, ה' אלוהינו ה' אחד", שיש פעמים שאדם רואה את מידת הרחמים - ה', ויש שאדם נפגש דווקא במידת הדין - 'אלוקינו', אבל אחרי הכול - 'ה' אחד!'

זה אותו אבא, שפעם מלטף ומחבק את בנו, ופעם - בראותו שהילד זקוק לחינוך יסודי יותר - מכה אותו. אבל זה אותו אבא, העושה בנו כחומר ביד היוצר. הוא זה המעלה עינויינו מערב, והוא גם יביא סליחתנו מבוקר. הוא יעלה ארוכה ללב שבור, והוא יתבע את האדם על כל מעשה ומעשה.

אם מדובר באב, ואבא טוב כל כך, הרי ברור שכוונתו לטובה, ורק לטובה. אם כך דבר אחד צריך לסלק מאתנו בכל מחיר: את העצב המיותר.

אחרת? מה לעשות שאלוקי מרום רוצה גם בתשובת רשעים גדולים ממנו בהרבה?

היה פעם בחור, שבעקבות משבר עזב את הישיבה והתגייס לצבא. פעם אחת קיבל גלויה מחבר בשם שמואל. הוא לא זכר חבר בשם כזה, אך כאשר פתח את המכתב - התעלף כמעט. היה זה ראש הישיבה הגר"ש רוזובסקי זצ"ל, שכתב לו: יקירי ואהובי, בכל מקום שאליו הגעת, בכל מקום שבו אתה נמצא, אני רוצה לפגוש אותך ולשוחח אתך.

הבחור לא היה יכול לעמוד מול פרץ רגשותיו, ופשוט ברח מהבסיס והגיע לישיבה. הוא פגש את ראש הישיבה, שהמתין לו כל כך, והקדיש בעבורו לילה שלם כדי לשוחח עמו, ובסופו של דבר - שב לישיבה.

כל אחד מאתנו מקבל מכתב כזה מהקדוש ברוך הוא עצמו, בימים אלו וגם כל השנה. גם הוא, בחיבה גלויה, מבקש מאתנו בתחנונים: בכל מקום שאתם נמצאים, מכל מקום שאליו התדרדרתם, צאו מהבוץ, אני רוצה אתכם שוב ליד. בואו אליי, בואו, רק תבואו - - -

איך אמר פעם המשגיח הגר"ש וואלבה זצ"ל? אם היו שואלים אותנו חידה: מהו הזמן שכל הבריאה שמחה וחוגגת בו? היינו משיבים ואומרים שכך יהיה מן הסתם רק כאשר יבוא המשיח. ומה היא האמת? "ישמחו השמים ותגל הארץ, ירעם העם ומלואו, יעלו שדי וכל אשר בו", ומתי? "לפני ה', כי בא לשפוט את הארץ!" הדין והמשפט של הקדוש ברוך הוא מעורר את כל הבריאה לעלו ולשמחו. המטרה של המשפט העליון היא - שנזכה בחיים טובים יותר. לכן קורא לנו הקב"ה לבוא אליו, שנחזור בתשובה, כדי שיוכל להשפיע עלינו את כל ההשפעות הטובות.

(מתוך ראיין למרווה לצמא אלול תשע"ה)

ובאים... הנביא אומר: "דרשו ה' בהימצאו, קראוהו בהיותו קרוב", הקב"ה קרוב אלינו, הוא נמצא כאן ועכשיו, הפסוק הזה מכיל בקרבו אושר עצום. לחץ לא-חיובי מקשה על בן תורה להבין את השמחה הזו. חבל, חבל שאין הם מרגישים את התחושה הנפלאה הזו, שהמלך הגדול, מלך מלכי המלכים, שבידו כל המפתחות לכל הבקשות והרצונות, המלך הזה שהוא גם אבא שלנו - נמצא עתה הרבה יותר קרוב אלינו, ויש בידנו אפשרות לבקש כל מה שנרצה. בשל קרבתו היקרה בימים אלה הוא גם ימלא בקלות רבה יותר את בקשותינו. היש לנו ימים מאושרים ושמחים יותר מאלה שאנו עומדים עתה בעיצומם?!

בעבר, החרדה שפיעמה בלבבות לא גזלה את השמחה והאושר על עצם היותם של ימים אלו ימי רחמים וסליחה. המוח של היהודי ידע לעשות את ההפרדה בין השמחה ובין היראה. אולם בדורותינו החלושים איבדנו את ההבחנה הזו. אנחנו לא מסוגלים להגיע בקלות לדרגה של האלול של קלם או נובהרדוק. השלב הראשון בימי התשובה הוא השמחה על הזכות שניתנה לנו. רק מי שכבר איתן בשמחה פנימית זו, הוא זה שיכול להתחיל לחשוב על הצד השני - של החרדה מאימת הדין - בלי שמחשבות אלו תפגענה באושר הפנימי ובשמחה הגדולה של חודש אלול.

אבל איך אדם מסוגל להיות בשמחה, כאשר הוא יודע כמה עיוות וחטא בשנה האחרונה?

זהו השורש בלבול הגדול, התוקף אותנו בימים אלו, כאשר אדם חושב שכבר אין לו כפרה, כי הוא חטא ושב, חטא ושב, ועוד פעם נפל, עד שהיאוש אוחז בו. כן, הוא מאמין שהימים האלו מסוגלים לתשובה, ושהקדוש ברוך הוא נמצא כאן, אבל כל זה נוגע לחבריו. הוא? זה שהכעיס כל כך את בוראו? אין לו תקנה. כך הוא חושב, אבל מה לעשות שהקדוש ברוך הוא חושב

הם התחלקו לקבוצות-קבוצות ופשטו על השכונה. נכנסו מחנות לחנות, חיפשו בלוחות המודעות, אך לשווא. רק כשהיו כבר לקראת ייאוש, נמצאה לפתע האבדה...

מה גרם ל-10 בחורים שהגיעו לכותל, לעלות על קו 1 ולנסוע לגאולה? - סיפור מופלא

כאשר ירדה קבוצת הבחורים במדרגות לכיוון עמדות-השמירה של הכותל המערבי, הבחין אחד הבחורים באשה חרדית מבוגרת הממררת בבכי. הוא ניגש אליה ושאל מה קרה, והיא השיבה: הייתי לפני כשעתיים בשכונת גאולה, ואיבדתי שם את הארנק שלי, בו היה כסף רב, תעודת זהות, כרטיסי אשראי, ומסמכים חשובים.

תלמיד הישיבה אמר לה שתפסיק לבכות ולא תדאג. הוא הביא לה כוס מים קרים, ואמר: "אנחנו כאן עשרה בחורים, נצא

לאחרונה קיבלנו סיפור מופלא שגיבוריו הם כמה בני ישיבות שהגיעו לכותל המערבי וזכו במצוה-רבתי אותה עשו בעמל וביגיעה. ומעשה שהיה כך היה:

10 תלמידי ישיבות, שכל אחד למד בישיבה-קטנה אחרת, עלו ללמוד באלול הנוכחי בישיבה גדולה. הם למדו בצעירותם בתלמוד תורה 'דרכי חיים' באופקים, והפעם הם החליטו להיפגש באחד מימי האחרונים של חודש תמוז בכותל המערבי כדי להתפלל יחדיו להצלחתם בלימוד.

אם נהרהר לרגע, וניכנס לעולמם של בחורים צעירים, נראה ונבין שהמעשה שעשו אינו פשוט בכלל. הם מגיעים להתפלל, ורואים בכך ערך עליון מצד עצמו, והנה פתאום לחזור לשכונת גאולה, ולחפש ארנק של אשה מבוגרת... אם הבחורים לא היו חדורים בערכיה האמיתיים של התורה, הם היו עלולים לזלזל בבכיה של האשה, והיו אומרים לעצמם ש'הרי אנחנו באנו לכאן כדי להתפלל, ומה יותר חשוב מתפילה?!

והאמת היא, שרק בדרך כזו של התחשבות בזולת, ועוד באשה חסרת-אונים שכזו המייללת על איבוד ארנקה, תפילתו של אדם תתקבל בצורה הרבה יותר טובה. לא להאמין שבתקופה כמו זו שאנחנו חיים בה, גדל דור נפלא של צעירים המוכנים להקריב את עצמם ואת רצונותיהם עבור ארנק של אשה אלמונית שהם בכלל לא מכירים! אשריהם ואשרי חלקם, ואשרינו ואשרי חלקנו שאנחנו גדלים בדור שכזה!

(קול ברמה' - ביטאונה של 'רמת אלחנן')

עכשיו לשכונת גאולה ונחפש לך את הארנק". כך סיפר הבחור להרב יונתן שטנצל מ'קו המשניות והחסד'.

ואכן, כל הבחורים שזה-עתה הגיעו לכותל, החליטו לשנות כיוון, ולאחר שלקחו מהאשה סימנים על הארנק, עלו על קו 1 ונסעו לגאולה, על מנת לחפש את ארנקה של האשה. הם מתחלקים לקבוצות, ונכנסים מחנות לחנות, מחפשים בלוחות המודעות אולי מאן-דהו תלה מודעה על השבת-אבידה. והנה חולף זמן רב, והאבדה עדיין לא נמצאה. רק כשהיו כבר לקראת-יאוש, נמצא לפתע הארנק על פי הסימנים באחת החנויות. הבחורים מיהרו בחזרה לכותל המערבי, מצאו את האשה ממתנה להם בקוצר-רוח, וכשראתה את ארנקה בידי הבחורים, לא פסקה להודות ולברך אותם.

מיד לאחר קיום המצוה הגדולה, הם היו כבר בדרך אל האבנים, אבני הכותל, לתפילה להצלחתם בלימוד. ואכן, רק בגלל סיפור כזה ראויים בחורים אלה להצליח בכל מעשיהם, ורק בגלל סיפור נורא-הוד שכזה, המשיח אכן יזרו את פעמיו. כי באמת,

יהלומים מגדולי ישראל

איך אדם יכול לבדוק אם תשובתו התקבלה? מדוע היה הרה"ק מבעלזא זצ"ל הולך לישון סמוך לזמן אמירת סליחות? והעצה של הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל לזכות בדין

לקט עובדות שנרשמו מפי מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על עבודת חודש אלול

הסופר אמר לפניך אלוקי בושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך", היה חוזר על זה כמה פעמים בהתרגשות נוראה ובבכיות נוראות, ואמר: הלא עזרא הסופר מעיד על עצמו שאין לו עזות פנים לעמוד לפני הקב"ה מרוב בושה מחטאיו, ומה אנחנו יתמי דיתמי לעומתו נוכל לומר אחריו.

הייתי אצל מרן הגרי"ז זצ"ל במוצאי שבת באלול, ושמעתי היאך חוזר ואומר בשקט לעצמו "סמר מפחדך בשרי וממשפטך יראתי". ושמעתי עוד שמרן זצ"ל אמר שכמה שבועות לפני ראש השנה כבר אין לו טעם באוכל כיון שהוא נזכר מפחד יום הדין.

מרן הגרי"ז זצ"ל היה אומר, שישנם הרבה אנשים שרגועים בימי הדין ומדמים שהם בעלי ביטחון, אך באמת אין הם בעלי ביטחון אלא אדרבה - יש להם חיסרון באמונה, שאינם מרגישים כלל את גודל הפחד מיום הדין, ונמצא שמה שהם רגועים אינם מחמת בטחונם בהקב"ה אלא מחמת חוסר האמונה במשמעות המשפט, וזה אינו נחשב לבטחון כלל, כי בעל ביטחון הוא רק

מקובלנו על הגר"ח מוואלז'ין זצ"ל, שדיבר דרשה בעיר בפני בעלי בתים בימי הסליחות, ועורר את הציבור לבכיות עד שלפי השמועה היו מהם שהתעלפו, ובפרט כשתבע בדרשתו על שאנחנו מזלזלים ולא מכירים בגודל חשיבות לימוד התורה, שהרי בזמן קצר יכול האדם לזכות לחיי נצח, ואנחנו מזלזלים בזה.

והביא את דברי הגמ' בסנהדרין (צ"ט ע"א) על הפסוק (במדבר ט"ו ל"א) "כי דבר ה' בזה הכרת תכרת הנפש ההיא", שזהו מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, כי בזה שרגיל לבזבז את זמנו לדברי הבל במקום לעסוק בתורה, הרי הוא מבזה דבר ה' וחייב כרת ונשמתו נכרתת ונאבדת מעולם הבא - והתחיל הגר"ח לבכות וזעק: "כולנו הרי מצפים לעולם הבא, ומי יודע מה הוא המצב האמתי שלנו בעולם הבא, שהרי אנחנו מבזבזים זמן, ומי יאמר ניקתי לבבי, והרי אין אנו עוסקים בתורה, ועל זה נאמר הכרת תכרת הנפש ההיא מישראל לעולם הנצח". וכל הבעלי בתים שהיו שם געו בבכיה מרוב התעוררות, והגר"ח עצמו כמעט התעלף מרוב הבכיות והפסיק את דרשתו באמצע.

כשהיה הגר"ח מוואלז'ין זצ"ל מגיע בסליחות לקטע "עזרא

שהרי מבואר בזה"ק ובאריז"ל שהמחשבות זרות שמפריעים לאדם להתפלל בכוונה, אלו הם העבירות שיוצרות "קליפות" שתפקידן הוא להפריע ולבלבל את האדם בעת התפילה, ולכן אם כבר הופחת אצלו או שהוסר ממנו לגמרי ההפרעות בתפילה, זהו סימן ברור שתשובתו נתקבלה, וזהו מה שנאמר "קחו עמכם דברים" - קחו את הדברים שאתם מתפללים, ועל ידם תבינו ותדעו אם הצלחתם לשוב אל ה'.

סיפרה לי אמי ע"ה, שבילדותה במינסק היה השמש מעורר את הציבור בכל בוקר בימי חודש אלול בניגון הקורא "קומו לעבודת הבורא", והיו מתעוררים לקום בזריזות. וטעם הדבר נראה, כי הקימה לעבודת הבורא היא יסוד העבודה, שכיון שקם בזריזות הרי כל היום מלא בזריזות, ולכן היו נזהרים בחודש אלול בקימה בזריזות שהיא יסוד העבודה.

מנהג נאה ראיתי אצל אבי זצ"ל, שהיה לומד בכל השבתות של חודש אלול בשולחן שבת את דברי הרמב"ם הלכות תשובה יחד עם כל בניו (ולאחר הסתלקותו המשיכה אמי ע"ה אחריו ללמוד את דברי הרמב"ם, בניגון מעורר כבעלי המוסר, ובבכיות ודמעות כפשוטו).

סיפר לי המשמש בקודש אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל, שהרבה פעמים היה הרבי ער כל הלילה, ועכ"פ מעולם לא היה הולך לישון במיטה אלא היה לומד ונרדם על מקומו, אך בימי הסליחות - בהגיע הזמן סמוך לסליחות ממש, הלך הרה"ק זי"ע לישון אפילו לרגעים ספורים כדי שיוכל לקיים "קימה" לסליחות, לקיים מש"כ הש"ע 'לקום' לסליחות, דכשמדובר על "קימה" היינו משינה דוקא, שזה עצמו תיקון גדול לקום משינתו לסליחות, וביקש שיעוררוהו בקול הקורא "סליחות, סליחות!".

מי שמרגיש את גודל הצרה - ויודע שמצד המציאות יש סכנה גדולה ביום הדין, ומרוב פחד הוא מזדרז להרבות בצדקה ותשובה ומעשים טובים, ואז הוא שם את מבטחו על הקב"ה, והוא נחשב לבעל ביטחון אמתי - שרגוע מחמת בטחונו בה', ולא מחמת העדר ידיעת הצרה.

שמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל לפרש בתוכן מידת "אמת" ב"ג מידות, אשר בפשוטו תמוה מהו המעלה בזה שהקב"ה אינו שקרן, ופירש בזה מרן זצ"ל, שהקב"ה שופט בתכלית האמת - ואין אמת כמוהו שמדוקדק מכל הצדדים, שכל עגמת נפש שבאה לקרובי הנידון בתולדה מהמשפט, גם היא בכלל המשפט, ואם לא מגיע לקרוביו צער זה, אין הקב"ה מעניש את האדם. ומשפטי ה' הם "אמת לאמיתה", והיינו שאין יוצא אפילו בתוצאה מהמשפט שום שקר.

שמעתי מפי הגה"צ רבי אליהו לופיאן בדרשה בערב ראש השנה, שסגולה גדולה לאדם לצאת זכאי במשפט דראש השנה - שיתעסק בצורכי ציבור, שעל ידי זה הקב"ה יציל אותו מפורענות לתועלת הרבים שאינם צריכים להפסיד או להצטער כשיארע לו חולי או איזה גזירה רעה.

זכורני איך הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה מקדים בתחילת שיחותיו בחודש אלול ואומר: "היום כך וכך ימים קודם ראש השנה", ורק אח"כ היה מתחיל לומר מוסר.

שמעתי מגדול אחד זצ"ל לפרש הפסוק (הושע י"ד ג') "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", שהדרך שבה יוכל האדם לבחון את עצמו אם עשה תשובה כראוי או לא, היא על ידי שיבדוק עצמו אם לאחר ששב בתשובה הוא מצליח יותר בנקל לכוון בתפילה,

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

"בני, היזהר בברכות, ובוזה תינצל מכל צרה"

ה'קמוע' שהעניק ה'חפץ חיים' לבחור הישיבה בתחנת הרכבת

לזוז ממקומי, וכך מצאתי עצמי לפתע עומד לבדי מול ה'חפץ חיים', מסומר למקומי. לא יכול הייתי להוציא מילה מפי, ברוב התרגשותי, ואך בקושי הצלחתי להזכיר לפני הסבא קדישא את שמו של אבי, בידועי שיש ביניהם היכרות אישית. "ה'חפץ חיים' אחז בידי, וכה אמר לי: 'בני, היזהר בברכות, ובוזה תינצל מכל צרה וצוקה'".

הרב בקשט היה מסיים את סיפורו ההיסטורי: "סכנות מוות רבות חלפו על ראשי בתקופה שלאחר מכן. מלחמת העולם השנייה פרצה, ובהיותי מתלמידי ישיבת מיר התגלגלתי לסין, ליפן ולרוסיה, אך בהחזיקי בעצתו המופלאה של מרן ה'חפץ חיים' - זכיתי וניצלתי מכולן!..."

(הרב חנניה צ'ולק; דרך עץ החיים)

סיפר הרב בקשט, ששימש כראש ישיבה בדטרויט שבקנדה: פעם הגיע מרן ה'חפץ חיים' מראדין ללידא, כדי לחזק בה את גדרי היהדות וחומות הדת. כאשר הגיעה הרכבת ובה ה'חפץ חיים' אל התחנה בלידא, המתינו לו ברציף כל רבני העיר ונכבדיה, לצד המון רב מתושבי העיר.

"גם אני שלמדתי באותו זמן בישיבתו של הגר"י ניימן", סיפר הרב בקשט, "עמדתי בין הממתנינים". ה'חפץ חיים' ירד מהרכבת והמון העם קיבלו פניו במאור פנים, אלא שעד מהרה התברר כי ברציף כולו אין ולו מקום ישיבה אחד עבור גדול הדור. מיהרו אפוא תושבי העיר להניח כמה מזוודות, זו על גבי זו, על מנת ליצור מקום ישיבה עבור ה'חפץ חיים' והתרחקו מעט, כדי להניח לו לשבת במנוחה במקומו.

"אחוז התרגשות הייתי", סיפר הרב בקשט, "ולא יכולתי

שחר קמתי: מתי אומרים סליחות? - המנהגים השונים בקהילות ישראל

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

כן מבקשים הסליחות ותחנונים בזמן ההוא. ובספר 'מאיר עיני חכמים' הוסיף עוד טעם, לפי שידוע שהמלאכים אינם אומרים שירה בלילה, כמו שמצינו במדרש רבה (בראשית עח, ג) אצל שרו של עשו שביקש מיעקב אבינו "שלחני כי עלה השחר", שהגיע הזמן לומר שירה, וע"כ בתחילת הלילה הקב"ה שט בעולמות ואינו שומע שירה ובסוף הלילה כששט בעוה"ז ושומע שירה מבני ישראל אז נתעורר רחמים רבים על בני ישראל והוא עת רצון שיתקבלו התפילות.

אחר הנץ החמה

הרה"ק רבי אלימלך מדינוב זצ"ל בספרו 'אגרא דפרקא' כותב, שמנהג כמה צדיקים לאחר את זמן אמירת הסליחות בציבור ולאמרו אחר הנץ החמה, ומציין לכתוב בזוה"ק (ח"א דף קעח).

המנהג הנפוץ בקרב עם ה' לקום לפנות בוקר לאמירת הסליחות. בני אשכנז מתחילים לומר סליחות בשבוע שלפני ראש השנה ובני ספרד מקדימים לומר מתחילת חודש אלול.

באשמורת הבוקר

המנהג בזמן הראשונים היה לקום לפנות בוקר קודם עלות השחר, וכפי שכותב המחבר: "נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות". וכן כותב ה'מטה אפרים' (סי' תקפא יא) שזמן אמירת סליחות הוא בסוף הלילה סמוך לאור הבוקר.

במנהגי רבו של המהרי"ל מצינו טעם לדבר, לפי שאמרינן בגמרא עבודה זרה שהקב"ה שט בעולמות בלילה, ובג' שעות אחרונות בבוקר שט הקב"ה בעולם הזה שנאמר (תהלים פח) "אליך ה' שוועתי ובבוקר תפילתי תקדמך", ואז הוא עת רצון, על

בחצות הלילה

לאותם אנשים שקשה להם להמתין לשעת חצות, שיכולים לומר הסליחות אחר שעה עשירית מחצות היום, דהיינו ב' שעות לפני חצות הלילה, שהרי מצינו בגמרא ברכות שגם בתחילת הלילה הוא עת רצון. וכן המנהג בגור ובקארלין. ובספר 'משמרת שלום' (קוידינוב) כותב, שכמעט ברור לו ששמע מאביו שכך היה נוהג הרה"ק מרוז'ין זצ"ל לומר הסליחות לפני חצות.

ויש שכתבו ליישב המנהג של המקילים לומר לפני חצות, ואמרו ששעת חצות תלוי בזמן חצות בעיר ירושלים שאז מתעוררים הרחמים, ועל כן במקומות שבחול"ל שהוא עדיין תחילת הלילה, אבל אם עכשיו בירושלים הוא כבר שעת חצות, מותר לומר סליחות ותחנונים (ספר 'מחשבת עצה').

סליחות בתפילת ערבית

מנהגם של הספרדים מלונדון ואמשטרדם שאומרים הסליחות בערבית קודם קדיש תתקבל, והטעם, משום שהארצות האלו הן קרות והניסיון הוכיח כי בשעת אמירת סליחות בבוקר נמצאים רק כב' וג' אנשים, וכדי שלא יתבטל מנהג אמירת סליחות תיקנו לאומרן בתפילת ערבית.

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג'
במייל: hamenhog@gmail.com

מנהג צדיקי רוסיה לקום בחצות הלילה לומר סליחות ותחנונים, שאז הוא עת רצון על פי הקבלה. ויש שאמרו שכן נהג הבעש"ט הק' זי"ע. וכן כתוב במכתב של נכדו ה'דגל מחנה אפרים' זצ"ל לאחיו הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זצ"ל [אמנם המכתב מקורו ב'גניזה החרסונית' שהוכחה כמזויפת].

ויש מקומות, שאף שנהגו בכל ימי הסליחות לאמרם באשמורת הבוקר, מ"מ ביום ראשון של סליחות מקדימים לומר הסליחות במוצאי שבת קודש בחצות הלילה, לפי שאומרים בהם את הפיוט 'במוצאי מנוחה'. כן הוא מנהג הרבה חצרות מפולין ורוסיה, וכן היה מנהגו של הרה"ק מאפטא זצ"ל.

ומנהג בעלזא אף ביום הראשון לומר את הסליחות לפנות בוקר, ומקדימים לקום יותר משאר הימים כדי לומר הסליחות בעוד לילה כלשון הפייט "בזעקתם בעוד ליל".

סליחות לפני חצות

היו מקומות שנהגו לומר הסליחות בתחילת הלילה קודם חצות, וידוע שהגאון המהר"ם זכותא בשו"ת רמ"ז (סי' ל) יצא נגד מנהג זה, וכתב שישתקע המנהג מכיון שאין ראוי להזכיר י"ג מדות של רחמים בלילה שלא מצינו שהוא עת רצון. אמנם מצינו גדולים שהתירו לומר סליחות לפני חצות

השו"ת היומי

ומעשה שמעתי, ששאל ת"ח אחד את מן הגר"ח קנייבסקי שליט"א אם להיות מזהל או סנדק, ואמר לו לעשות גורל, וביקש ממרן שיעשה הגורל בעצמו, והסכים...

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

והחת"ס (או"ח סי' קנ"ח וקנ"ט) האריך לתת טעם למה במוהל אין להקפיד לא לתת למול שני בניו כמו סנדק, וכתב דמש"כ המהרי"ל בשם רבנו פרץ שהסנדק גדול מכולם צריך טעם, שלכאורה הוא נטפל לעושי המצוה והמוהל הוא העיקר. וכתב שצריך לבאר בדרך אגדה, שכיון שמחזיק את הנמול בין ברכיו, מקום המילה, הו"ל כמו אבר מחזיק אבר ואין להאריך עכ"ל. הרי שהרמ"א פסק שסנדק עדיף והנוב"י ס"ל שמוהל עדיף והחת"ס טרח ליישב את הרמ"א.

ומעשה שמעתי, ששאל ת"ח אחד את מן הגר"ח קנייבסקי שליט"א אם להיות מזהל או סנדק, ואמר לו לעשות גורל, וביקש ממרן שיעשה הגורל בעצמו, והסכים מרן ופתח ספר תנ"ך באופן שאם יהיה בראש העמוד מ' מורה להיות מזהל ואם יהיה ס' יהיה סנדק, ויצא אות מ' והיה מזהל.

שאלה: אדם שנולד לו נכד והוא מזהל מוסמך ומומחה, וחתנו רוצה לכבדו למול או להיות סנדק, ובא לשאול האם עדיף להיות סנדק, שזה ענין גדול וגם נדיר, או שמא עדיף להיות מזהל ולקיים מצוה מן התורה להכניס את נכדו בבריתו של אברהם אבינו.

תשובה: כתב הרמ"א ביו"ד (סי' רס"ה ס"א) שיפה כח הסנדק מכח המזהל להקדימו לקריאת התורה, ומקורו מהמהרי"ל שכתב שגדול מצות הסנדק ממצות המזהל מפני שרגליו נדמו למזבח כאלו מקטיר קטורת לשמים, והנוב"י (יו"ד סי' פ"ו) הקשה ע"ז דאם רגלי הסנדק הם מזבח הקטורת אזי המזהל נחשב מקטיר קטורת, וטרח למצוא טעם למה הקפיד הרמ"א לא לתת שני בניו לסנדק אחד ואילו במוהל מותר לתת כל בניו לאותו מזהל, הרי שסובר שהמוהל מצוותו מרובה מן הסנדק.

מדוע חלק מחודשי השנה בני שלושים יום וחלקם בני עשרים ותשעה יום?

- חילקו את שנים עשר חודשי השנה לששה חודשים 'מלאים', בני שלושים יום, וששה 'חסרים', בני עשרים ותשעה יום. ובעיקרון, סדר החודשים הוא - אחד מלא ואחד חסר, תשרי מלא, וחשוון חסר, וכן הלאה עד לסוף השנה. ובשנה מעוברת - אדר הראשון מלא, והשני חסר. אולם, בפועל, מהסיבות שיובאו להלן - מטבת ועד תשרי, סדר החודשים קבוע - טבת חסר, ושבת מלא, וכן הלאה; ואילו חשוון וכסלו, משתנים: פעמים שחשוון חסר, וכסלו מלא; פעמים ששניהם מלאים, ופעמים ששניהם חסרים.

[ביה"ל תכת, א, ד"ה אלו; ביאורים ומוספים דרשו, 1; עם השלמות ע"פ לבוש ועוד; ואנצ"ת]

קביעת ראשי החודשים והמועדים - נעשתה בעבר על ידי בית דין של 'סמוכים', על פי ראיית הלבנה; וכן עיבור השנה נעשה על ידיהם. ולפני כאלף ושבע מאות שנה נקבע הלוח שבידינו לדורות, על פי חשבון קבוע. ויש אומרים שמקור החשבון הוא מהלכה למשה מסיני. [ויש אומרים שחלק מפרטי חשבון זה הונהגו גם בזמן שבית דין קבעו את החודשים]. ומאחר והחודשים מתחלפים על פי מולד הלבנה, מיוסד חשבון הלוח על האורך הממוצע של המולד, שהוא כעשרים ותשע יממות, ושתיים עשרה שעות. וכדי שלא לחלק יום אחד לשני חודשים - שחציו יהיה סוף חודש אחד, וחציו תחילת החודש הבא

מדוע נבחרו חשוון וכסלו לחודשים שבהם מספר הימים משתנה משנה לשנה?

מסיבות מסוימות, לא קבעו שינוי זה לחודש תשרי, ומאידך, חששו שאם יקבעו את השינוי לאמצע השנה או לסופה, ישתכח הדבר (שהרי בעבר לא היו לוחות נפוצים כבימינו); ולכן קבעו כי השינוי ייעשה בחודשים חשוון וכסלו; דהיינו, שכאשר יהיה צורך למלא חודש חסר, ימלאו את חשוון, וכאשר יהיה צורך לחסר מחודש מלא, יחסרו את כסלו. וטעם נוסף לבחירה בחודשים אלו, הוא - משום שאם לעולם יהיה חשוון חסר וכסלו מלא, פעמים שעשרה בטבת יחול בשבת, ולא ניתן לדחותו, משום שנאמר עליו בספר יחזקאל: "את עצם היום הזה".

[ביאורים ומוספים דרשו תכת, 3; עם השלמות ע"פ לבוש ועוד; ואנצ"ת]

בהמשך לאמור: אורך החודש ממולד למולד אינו עשרים ותשעה ימים ומחצה בדיוק, אלא מעט יותר; ולכן, במשך השנים נוצרים ימים עודפים, כך שלפעמים צריך לשנות את מספר הימים בחודשי השנה, על מנת שראשי החודשים ימשיכו לחול בצמוד לשעת המולד.

כמו כן, פעמים שיש צורך לשנות את מספר הימים בחודשים, כדי להסדיר את תחולת המועדים בהתאם לכללים שקבעו חז"ל, כמבואר להלן. ושתי סיבות אלו, מצריכות שינוי מפעם לפעם בחודש אחד או בשניים מתוך שנים עשר החודשים; להוסיף יום לחודש חסר, או לחסר יום מחודש מלא.

***4992 או 077-2222-666**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סימן א-ת ב-ש ג-ר ד-ק ה-יך ז-פ לתחולת המועדים בימי השבוע

חודש כסלו חסר, או חשוון חסר וכסלו מלא, יחול באותו יום גם יום ראשון של חנוכה. ג. תענית אסתר ויום הכיפורים שלאחריה. ד. פורים דפרזים ול"ג בעומר.

ויש סימן לתחולת המועדים בימי השבוע, על פי סדר ימי הפסח, וסדר אותיות הא"ב מתחילתו ומסופו: א-ת: א' של פסח - תשעה באב. ב-ש: ב' של פסח - שבועות. ג-ר: ג' של פסח - ראש השנה. ד-ק: ד' של פסח - קריאת התורה, דהיינו, שמחת תורה בחוץ לארץ. ה-צ: ה' של פסח - צום יום הכיפורים. ו-ו' - פורים 'דפרזים' שלפניו.

[שו"ע תכה, א רג, משנ"ב ה, וביה"ל ד"ה אלו; ביאורים ומוספים דרשו, 1; עם השלמות ע"פ לבוש ועוד; ואנצ"ת]

כאמור, השינוי בחודשים חשוון וכסלו נועד גם כדי להסדיר את תחולת המועדים, בהתאם לכללים שקבעו חכמינו ז"ל. והם: א. שיום הכיפורים לא יחול בצמוד לשבת, דהיינו בימי שישי וראשון; כדי שלא יהיו יומיים רצופים שבהם אסורה כל מלאכה מדאורייתא, והמת שימות ביום הראשון משניהם, יהיה מוטל בבזיון עד לאחר היום השני. ב. שיום הושענה רבה לא יחול בשבת, מפני שבו בוכים ומתחננים על המים, ואין לעשות זאת בשבת. (וראה עוד במקורות).

ומכללים אלו עולה, כי המועדים הבאים חלים תמיד באותו יום בשבוע: א. יום ראשון של פסח, שבעה עשר בתמוז ותשעה באב. ב. חג השבועות והושענא רבה שלאחריו; ואם בשנה שלאחריו

* בתאריך שבגט, בכתובה, ובשאר שטרות, כותבים ביום הראשון של ראש חודש: "ביום ראש חודש פלוני, שהוא יום שלושים לחודש פלוני"; ויש אומרים - להיפך.
* בשנה מעוברת, יש לכתוב בתאריך, שבגט, בכתובה ובשאר שטרות, יש לכתוב "אדר ראשון" ו"אדר השני", אך בדיעבד, אם כתב "אדר", סתם - באדר ראשון, הגט כשר, ובאדר שני, הגט פסול.
* רבנו יעקב בעל הטורים, רשם בספרו, לאחר סימן תכז, את לוח קביעות השנים, על פי מחזור גדול המורכב משלושה עשר מחזורים קטנים, שבכל אחד מהם תשע עשרה שנה.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

שני יהודים וגוי הדרים בחצר - האם רשאים לטלטל מבית לבית ללא שכירת רשות הגוי?

בין בתיהם, ועירבו זה עם זה - מותר להם לטלטל חפצים מבית לבית דרך החלון או הפתח שביניהם אף אם לא שכרו את רשות הגוי; אבל אינם חשובים בגין העירוב כבית אחד, והגוי אוסר עליהם את החצר, דהיינו להוציא מהבתים לחצר ולהיפך, עד שישכרו את רשותו.

[שו"ע שפב, כ, ומשנ"ב ע-עד]

חצר שדרים בה יהודים וגוי, גזרו חכמינו ז"ל שלא יחול בה 'עירוב החצרות' אלא אם דיירי החצר היהודים ישכרו מהגוי את רשותו; וזאת, כדי להרחיק את היהודים משכנותם של הגויים. אולם, חצר שדרים בה גוי ויהודי אחד בלבד, לא גזרו עליה לאוסרה, כיון שמקרה כזה אינו שכית, מפני שיהודי חושש לדור לבדו עם הגוי. וחצר שדרים בה שני יהודים וגוי, ויש ליהודים פתח או חלון

כ"ב באלול | רבי יעקב הלוי ב"ר משה מולין (סגל) זצ"ל, המהרי"ל, אבי מנהגי אשכנז, בעל ספר ושו"ת מהרי"ל, ר"י במגנצא ורבה של העיר מייניץ

היום הוא יו"ט במגילת תענית שבו חזרו להרוג את המשומדים. במגילת תענית (אלול, טו) נאמר: "בעשרין ותרין ביה תבנא לקטלא משמדיא [תרגום: "בעשרים ושנים בו (באלול) שבנו להרוג משומדים"] מפני שהיו גוים שרויים בארץ ישראל, ולא יכלו ישראל לשלח יד ברשעים שבהם, עד שיצאו משם. וכיון שיצאו משם, המתינו להם שלשה ימים אם יעשו תשובה. כשראו שאין עושין תשובה, נמנו עליהם והרגום. יום שהרגום עשאוהו יום טוב".

יארצייט:

קפ"ז: רבי יעקב הלוי ב"ר משה מולין (סגל) זצ"ל, המהרי"ל, אבי מנהגי אשכנז, בעל ספר ושו"ת מהרי"ל, ר"י במגנצא ורבה של העיר מייניץ.

תק"מ: רבי אלחנן ב"ר שמואל-זאנוויל אשכנזי זצ"ל, רבה של דנציג ובעל סדרי טהרה, שיורי טהרה, חידוד הלכות ושיורי לקט.
תרס"ג: רבי מרדכי דב ב"ר משולם זושא יצחק (אוירבך) טברסקי זצ"ל, מהורנוסטייפל, בעל עמק החכמה, עמק שאלה, חיבור לטהרה ועוד.

תרס"ו: רבי ישכר בער (בערצ'י) ב"ר מרדכי (מנדבורנא) לייפר זצ"ל, כיהן ברבנות בבוכניה, סעליש וסאטמר.
תרפ"א: רבי יוסף חיים ב"ר יאודה הכהן זצ"ל, ראב"ד לעדת המערביים בי-ם ור"מ ביישי' פורת יוסף, בעל מנחת כהן, ועוד.
תשנ"ט: רבי חנוך העניך ב"ר דב צבי קרלינשטיין זצ"ל, ר"מ ביישיבת היכל התורה ובעל חוק המלך ועוד.
תשע"ז: רבי יוסף חיים ב"ר יצחק סיטרוק זצ"ל, רבה הראשי של צרפת.

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"כמה וכמה אנשים נכשלין בזה מאוד, שכאשר אחד לוקח סחורה מחנות ומראה לחברו אם שזה המקח ששילם, לא די שאינו משבחהו, עוד הוא מגנהו לומר כי רימה אותך מאוד..."

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

לחברו אם שזה המקח ששילם או לא, לא די שאינו משבחהו, עוד הוא מגנהו לומר כי רימה אותך מאוד..."

אותו אדם, כותב ה'חפץ חיים', אינו מדקדק על עצמו בשעת מעשה לדעת האם באמת יש בסיס לדבריו. אינו יודע כמה שווה אותו חפץ היום, והאם לא השתנה שערו לאחרונה. וגם אם אכן היתה כאן רמאות - אינו מדקדק לברר האם היא היתה בשיעור שיש בו אונאה על פי דין תורה. ופעמים רבות הוא אף מסית את חברו הקונה שיחזיר את הסחורה למוכר - "ואם לא ירצה לקבלה ממך, לא תשלים לו המעות שאתה חייב לו", וכו' וכו'.

ולכן - "מה מאוד ראוי שלא להתערב בעניינים כאלו, אם לא שיתבונן היטב בכל מה שכתבנו לעיל, ואז יהיה ה' בעזרו שלא יבוא שום מכשול על ידו".

אתמול למדנו על האופנים שבהם מותר לאדם שיודע שרימו את חברו בענייני מקח וממכר, להודיע לו על כך. בהלכה הנלמדת היום מוסיף ה'חפץ חיים' עוד תנאי, והוא, שרק אם הוא מכיר את חברו, ויודע שאכן ינהג לפי דין תורה ויתבע את המוכר לבית דין, מותר לו להודיעו כי רימו אותו. אולם אם הוא יודע שחברו יעשה דין לעצמו, כגון שיתפוס מהמוכר סחורה, או לא ישלים לו את הסכום שנותר חייב לו על המקח, עליו להיזהר מלגלות לו.

לסיום, מסכם ה'חפץ חיים', כי ישנם בסך הכל שמונה פרטים כדי שיהיה מותר לגלות לאדם שהונו אותו במקח, ולא מצוי שיתקבצו כולם, ומוסיף וכותב: "ועתה אחי, ראה גם ראה איך שבעוונותינו הרבים כמה וכמה אנשים נכשלין בזה מאוד, שכאשר אחד לוקח סחורה מחנות וקנה אותה במשיכה כדין, ומראה

וצריך אתה לדעת כי כל המבין י"ג מידות ויודע פירושן ועיקרן ומתפלל בהם בכוונה אין תפילתו חוזרת ריקם, אלא אם כן היו בידי עבירות שמעכבות זה.

(רבינו בחיי שמות לד)

אמירתם בכוונה מעוררים רחמים גדולים בעולמות העליונים, והזכרתם היא סגולה נפלאה לכפרת עוונות. (יסוד ושורש העבודה יא, ח)

נשתדל היום ללמוד את פירוש י"ג מידות ולכוין בעת אמירתן ונוכה שתפילתנו תתקבל ויתכפרו עוונותינו